

در جستجوی آینده

مروری بر تحولات فرهنگی و اجتماعی و ارتباطی

تحقیق و تدوین
محسن فردر

سرشناسنامه	فردرو، محسن، ۱۳۳۱
عنوان و نام پدیدآور	در جستجوی آینده: مروری بر تحولات فرهنگی و اجتماعی و ارتباطی / تحقیق و تدوین محسن فردرو؛ به سفارش مؤسسه مطالعات توسعه فرهنگی، دفتر آینده پژوهی رسانه‌های نوین
مشخصات نشر	تهران: مه‌آسا، ۱۳۹۳.
مشخصات ظاهری	۲۹۵ص: مصور (بخشی رنگی)، جدول، نمودار (بخشی رنگی).
شابک	۱۵۰۰۰۰ ریال: ۷-۵-۹۱۴۵۷-۵-۶۰۰-۹۷۸
نوع سند	فیا
نوع سند	واژه‌نامه
نوع سند	کتابنامه
نوع سند	نمایه
موضوع	آینده‌نگری
موضوع	آینده‌پژوهی
موضوع	سیاست فرهنگی — آینده‌نگری
موضوع	فرهنگ جهانی شدن
شناسه افزوده	دفتر آینده پژوهی رسانه‌های نوین
رده‌بندی کنگره	۹۳: ۱۵۱/اف/۱۶۱CB
رده‌بندی دیویی	۰۰۰
شماره کتابشناسی ملی	۴۵۳۶۴۱

آینده پژوهی رسانه های دیجیتال

در جستجوی آینده - مروری بر تحولات فرهنگی و اجتماعی و ارتباطی

تحقیق و تدوین:	محسن فردرو
به سفارش :	دفتر آینده پژوهی رسانه‌های نوین - مؤسسه مطالعات توسعه فرهنگی
ناشر :	مه آسا
ویرایش :	مریم علاءالدینی
نوبت چاپ :	اول ۱۳۹۳
قیمت :	۱۵۰۰۰۰ ریال
تیراژ :	۳۰۰۰

فهرست مطالب

۱۱.....	مقدمه.....
۱۵.....	فصل اول: آینده نگری بعنوان یک ضرورت اساسی.....
۲۷.....	پیش بینی.....
۳۳.....	هنر فکر کردن به آینده.....
۳۹.....	مقدمه درست آینده.....
۵۰.....	آینده به عنوان فرایندی پویا.....
۵۲.....	موقف مناسب مناسبات برای اندازه گیری تحولات آینده.....
۵۴.....	رویکرد مناسب آینده.....
۵۷.....	فصل دوم: روش های تعیین گزینه ها در پیش بینی آینده.....
۶۳.....	گرد آوری اطلاعات.....
۶۵.....	مراحل تحقیق.....
۶۸.....	آینده سازی یا مهندسی آینده.....
۷۲.....	فلسفه مهندسی فرهنگ و آینده.....
۸۴.....	شناخت سیستم های اجتماعی.....
۸۷.....	گرایش به تغییر.....
۹۰.....	دگرگونی در سه بعد زمان، مکان، انسان.....
۹۷.....	فصل سوم: مسیر دستیابی به هدف.....
۱۱۰.....	شاخص های فرهنگی.....
۱۲۳.....	مدیریت فرهنگ و آینده.....
۱۲۹.....	فصل چهارم: تحولات فرهنگی و اجتماعی.....
۱۴۷.....	آینده فرهنگ ها.....
۱۵۲.....	سده جدید و چالش های تازه.....
۱۶۶.....	تهاجم فرهنگی.....
۱۷۰.....	خرده فرهنگ ها و جهان معاصر.....

از خود بیگانگی اجتماعی و سیاسی	۱۸۳
جهانی‌شدن و جهانی‌سازی	۱۸۷
سبک زندگی	۱۹۲
تحولات اقتصاد و فرهنگ	۱۹۹
مسئولیت دولت‌ها در قبال شهر وندان	۲۰۸
مقدمه: قدرت در عصر جهانی‌سازی	۲۱۱
سازمان‌دهی اطلاعات و ارتباطات نوین	۲۲۱
ایریت افکار	۲۳۲
فصل ششم: مدیریت جهانی	۲۳۷
مدیریت و سیاست‌های اجتماعی	۲۴۷
مدیریت فرهنگی و سازمان‌های آینده	۲۶۲
پیوست فرهنگی در فضای ارتباطی آینده	۲۸۳
منابع مورد استفاده	۲۹۱

اندیشمند کسی است که امروز با حسن تدبیر در اندیشه‌ی فردای خویش است. آن چه فردا پیش رو دارد، امروز می‌بیند.

امام علی علیه‌السلام

الآن هم به شما می‌گویم که هر انسانی باید تلاش کند، "نیاز لحظه" را بشناسد و آن را برآورده کند. اگر نیاز این لحظه‌ی تاریخ را نشناختید و آن را برآورده نکنید، و نه‌تنها فهمیدید، کار گذشته و دیر شده است. رهبر معظم انقلاب - ۱۳۸۱

نوآوری اسلامی است که اجازه لازم داشته باشد و کسی که می‌خواهد نوآوری کند، نباید از کسی بگریزد. رهبر معظم انقلاب - ۱۳۷۷

ما در زمینه علوم انسانی انسان را به تحقیق و نوآوری داریم. مواد و مفاهیم اساسی‌ای هم که بر اساس آن مثل تن حقوق، اقتصاد، سیاست و سایر بخشهای اساسی علوم انسانی را شناسان داد و تولید و فراوری کرد، به معنای حقیقی کلمه در فرهنگ عریق و عسل اسلام وجود دارد که باید از آن استفاده کنیم. البته در این قسمت، حوزه و استان ما من و معتقد به اسلام می‌توانند با جستجو و تفحص، نقش ایفا کنند. اینجاست که آن‌جاهایی است که ما باید به تولید علم برسیم. رهبر معظم انقلاب - ۱۳۸۲

من به همه‌ی جوانان و همه‌ی کسانی که در راه علم حرکت می‌کنند، مؤکداً توصیه می‌کنم که رشته‌ی علم و تحقیق و نوآوری در دانش و آگاهی کردن روح ابتکار و خلاقیت و آفرینش درونی و حقیقی خود را رها نکنند. فعالیت و ابتکار و نوآوری و خلاقیت، اساس پیشرفت انسان و زندگی

انسانی است. رهبر معظم انقلاب - ۱۳۸۴

مقدمه:

آینده‌رای برای ما دارای مفاهیم متفاوتی است؛ عده‌ای آینده را سرنوشت نامعلوم و عده‌ای آینده را قضاء و قدر و عده‌ای نیز آنرا مجهول چند متغیری می‌دانند. برای تعدادی نیز سخن از آینده، به معنای برنامه ریزی برای دستیابی به اهداف است. با این مطالعه از دیدگاه‌های متفاوت به آینده نگاه می‌کنیم، با این هدف که بتوانیم با شناخت بهتر از آینده، بر آن اثر بگذاریم و به آینده شکل دهیم. آینده به ابعاد زندگی ما اثر می‌گذارد و معمولاً مهمترین تاثیر آینده بر زندگی ما در حوزه تحولات فرهنگی و اجتماعی مشاهده می‌شود. زمانی که افکار و پنداشت‌های روزمره مردم تغییر می‌یابد و زمانی که در محیط اجتماعی و گروه‌های زندگی اجتماعی اندیشه‌ها و رفتارهای جدیدی دیده می‌شود و نگرانی از نارضایتی پدید می‌آید، ما به آینده توجه می‌کنیم. معمولاً آینده در افکار ما مبتنی بر نگرانی‌ها و ناملایمات و نارضایتی و تغییرات ناخواسته است. اما آینده هنگامی نگران‌کننده و اضطراب آمیز است که قبلاً به آن فکر نکرده و تحولات آن را پیش‌بینی نکرده باشیم و در خواب غفلت و به ناگهان، متوجه تغییراتی شویم که بخش‌های بزرگی از آن برای ما مطلوب بنظر نمی‌رسد. آینده پژوهی دانشی است که در دهه‌های اخیر بصورت علمی مورد توجه قرار گرفته

است و همواره از گذشته دور در افکار و آراء و جوامع بشری مورد توجه نخبگان و اداره کنندگان سیاسی و اجتماعی قرار داشته است. امروزه تلاش می‌شود آینده پژوهی بعنوان دانش نوینی مورد توجه دولتمردان و سیاستگذاران در سازمان‌ها و نهادها قرار گیرد و از روش‌ها و شیوه‌های علمی و تجربی برای دستیابی به پیش بینی‌های دقیق‌تر بهره گرفته شود. جای سی تعجب است که هنوز افراد و سازمان‌هایی وجود دارند که از آینده پژوهی بی‌خبرند. این امر ناشی از عدم آشنایی و عدم درک صحیح از اهمیت و ضرورت آن است. در حالی که در قالب آینده نگری و بصورت پیش گویی ارائه شده باشد. برای دستیابی به آینده روشن مجبوریم دیگر بار، دانش و روش آینده پژوهی را متناسب با شرایط و نیازهای خورش مورد بررسی قرار دهیم، به خصوص در شرایطی که تغییرات تحولات فرهنگی و اجتماعی در سه دهه اخیر مورد رضایت ما قرار نداشته و ما برای جلوگیری از تغییرات ناخواسته فرهنگی و اجتماعی در جامعه ما تلاش می‌کنیم. این نوشتار نتیجه حاصل از تدریس اینجانب در کلاس‌های مهندسی فرهنگی در شرایط بحران ناشی از تهدیدات در دوره کارشناسی ارشد دانشگاه مالک اشتر و کلاس روش تحقیق کارشناسی ارشد مدیریت اجرایی دانشگاه آزاد اسلامی واحد تهران شمال و تدریس چالش‌های فرهنگی جهان معاصر در دوره کارشناسی مدیریت فرهنگی و هنری در دانشگاه آزاد اسلامی واحد تهران جنوب و جلسات مطالعات آینده پژوهی در موسسه مطالعات توسعه فرهنگی می‌باشد و به همان سبک و سیاق، ارائه شده است تا فضای انتقال مباحث به صورت روان و مرحله‌ای صورت گیرد و شکل تحقیقی کار، موجب سنگینی

مفاهیم و سختی درک مطالب نشود. چون این مباحث نتیجه حاصل از سخنرانی‌ها و تدریس آموزشی است، بدون تردید در ذکر منابع و مآخذ باکاستی‌هایی نیز روبروست که از قبل عذرخواهی می‌شود. امید است دوستان علاقمند با مروری بر این نوشتار برای تکمیل مباحث و رفع شکافات، نویسنده را یاری رسانند. در این کتاب کوشش شده است با مفهوم آینده و آینده پژوهی و ابعاد آن آشنا شویم و با فرض ارتباط متقابل مهندسی آینده و مهندسی فرهنگ، الگوی متناسب را ارائه کنیم. سپس با بررسی برخی منابع و دیدگاه‌های منتشر شده، تحولات فرهنگی و اجتماعی در جهان معاصر را مرور نماییم و صراحتاً توجه به فناوری‌های نوین ارتباطی و تأثیر مهم آن بر تحولات فرهنگی و اجتماعی، به لزوم آشنایی با شیوه و روش‌های جدید مدیریت در مسیر آینده توجه می‌کنیم. این آغازی برای تکمیل موضوع با همکاری خوانندگان و نویسندگان محترم، در موسسه مطالعات توسعه فرهنگی - دفتر آینده پژوهی رسانه‌های نوین (فناوری‌های نوین ارتباطی) خواهد بود. همچنین لازم است از کادر و محترم هیأت علمی آینده پژوهی رسانه‌های نوین، بخصوص جناب آقای مهندس لطف اله سیاهکلی که با همفکری و راهنمایی‌های خویش بر غلبه مطالب افزودند، تشکر و قدردانی نمایم.